

Studieförbundens ekonomi

2009

Folkbildningsrådet

Inledning

Folkbildningsrådet har sedan 2005 sammanställt uppgifter om studieförbundens samlade ekonomi på samtliga organisationsnivåer: nationell, regional- och lokal nivå.

Folkbildningsrådet har behov av att följa studieförbundens ekonomiska utveckling bland annat för åiterrapportering till regering och riksdag. Statistiska centralbyrån, SCB, använder uppgifterna vid redovisningen av utbildningskostnaderna för olika utbildningsanordnare.

I tabeller redovisas det bearbetade insamlingsmaterialet. Tabellerna ger information om:

- resultat från all verksamhet i studieförbunden på samtliga nivåer
- resultat från bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer
- resultat från bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på lokal nivå
- resultat från annan verksamhet på lokal nivå
- lokalavdelningarnas samlade resultat
- övergripande sammanställning av personal inklusive cirkelledare

Innehåll

Sammanfattning	4
Nyckeltal 2009	4
Jämförelse med tidigare år	4
Nyckeltal 2007-2009 i löpande priser	5
Genomförande	6
All verksamhet på samtliga nivåer	7
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer	8
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på lokal nivå	9
Annan verksamhet på lokal nivå	11
Lokalavdelningarnas samlade resultat	13
Personal inklusive handledare	14

Sammanfattning

Nyckeltal 2009

- Studieförbundens totala **intäkter** uppgick till 4,6 miljarder kronor – varav för folkbildningsverksamheten 3,6 miljarder kronor.
- Bidragsdelen för folkbildningsverksamheten var 2,4 miljarder kronor, varav statsbidraget var 1,6 miljarder kronor (44 procent av omsättningen).
- Deltagar- och försäljningsintäkternas del av omsättningen inom folkbildningsverksamheten på lokal nivå är 24 procent.
- Studieförbundens totala **kostnader** uppgick till 4,6 miljarder kronor – varav för folkbildningsverksamheten 3,7 miljarder kronor, den lokala nivån svarade för 3 miljarder kronor.
- Personalkostnaderna för folkbildningsverksamheten är 2 miljarder kronor (54 procent av kostnaderna).
- Antalet cirkelledare är drygt 125 000 varav 80 procent inte är arvoderade.
- Det egna kapitalet på central och regional nivå för folkbildningsverksamheten är 422 mkr.
- Fem av studieförbunden redovisar ett överskott för folkbildningsverksamheten och fyra redovisar ett underskott för folkbildningsverksamheten.
- 45 procent av studieförbundens 348 lokala enheter redovisade underskott som resultat av verksamheten.

Jämförelse i löpande priser med tidigare år

- De totala **intäkterna** har ökat något jämfört med 2008 (4,6 procent). Ökningen är betydligt större inom annan verksamhet (31,8 procent) än inom folkbildningsverksamheten (2 procent).
- De totala **kostnaderna** har blivit högre jämfört med 2008 (5 procent). Kostnaderna för folkbildningsverksamheten har ökat med 10,4 procent medan kostnaderna för annan verksamhet minskat med 12 procent.
- Det totala **resultatet** har blivit 10 mkr lägre jämfört med 2008 – ett överskott på ca 49 mkr mot ett överskott på ca 59 mkr. Jämfört med 2007 är det en minskning med 93 mkr.
- Även resultatet av folkbildnings**verksamheten** har blivit lägre både 2008 och 2009 – från ett överskott 2007 med ca 119 mkr till ett överskott 2008 med 25 mkr och 2009 med 13 mkr.
- Inom **annan verksamhet** är resultatutvecklingen den motsatta – från ett överskott med 26 mkr 2007 till 33 mkr 2008 och 35 mkr 2009.

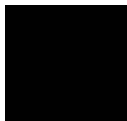
Nyckeltal 2007-2009 i löpande priser (tkr)

	2007	2008	2009
Totala intäkter alla nivåer	4 428 096	4 430 759	4 595 448
varav folkbildningsverksamheten	3 605 562	3 585 672	3 646 728
varav annan verksamhet	822 534	845 077	948 720
Totala kostnader alla nivåer	4 319 649	4 386 367	4 592 661
varav folkbildningsverksamheten	3 528 249	3 580 326	3 687 475
varav annan verksamhet	791 400	806 041	905 186
Resultat efter dispositioner alla nivåer	141 562	58 702	48 584
varav folkbildningsverksamheten	115 862	25 454	13 485
varav annan verksamhet	25 700	33 248	35 099
Totalt bidrag	2 387 796	2 350 631	2 369 158
varav statsbidrag	1 550 204	1 562 722	1 589 650
Totalt eget kapital (nationellt, region)	453 280	402 018	422 092

Några nyckeltal 2007 – 2009 i fasta priser (tkr)

	2007	2008	2009
Totala intäkter alla nivåer	4 565 367	4 294 667	4 595 448
varav folkbildningsverksamheten	3 717 334	3 574 915	3 646 728
Totala kostnader alla nivåer	4 453 558	4 373 208	4 592 661
varav folkbildningsverksamheten	3 637 625	3 340 275	3 687 475
Resultat efter dispositioner alla nivåer	145 950	58 526	51 676
varav folkbildningsverksamheten	119 454	25 378	13 487

(2007 och 2008 års priser omräknade till 2009 års priser med hjälp av Konsumentprisindex; 1,031 respektive 0,997)

Genomförande

Uppgifterna på lokal och regional nivå är insamlade genom enkät till förbundens ekonomihandläggare. Enkäten har haft samma utformning sedan 2005. För den lokala nivån är redovisningen uppdelad på verksamhetsområdena ”folkbildningsverksamhet” och ”annan verksamhet” (= ej statsbidragsberättigad).

För region/distrikten presenteras en koncentrerad sammanställning av ekonomin för de tre studieförbund som har treledsorganisation (ABF, Studieförbundet och Studieförbundet Vuxenskolan).

Uppgifterna på nationell nivå är hämtade från studieförbundens årsredovisningar för 2009.

Enskilda studieförbunds uppgifter presenteras inte. Presentationen innehåller endast sammanfattande tabeller över samtliga studieförbund.

Det är svårt att göra jämförelser mellan studieförbunden av flera skäl:

- Studieförbundens organisationsstrukturer ser olika ut och ändras över tiden.
- Arbetsfördelningen mellan förbundens organisationsled varierar liksom kostnadsfördelningen på olika nivåer.
- Studieförbund med tvåledsorganisation redovisar oftast alla kostnader och intäkter på lokalavdelningsnivå. Det gör inte de tre studieförbund som har en treledsorganisation.

Antalet juridiska personer inom de nio studieförbunden uppgick vid slutet av 2009 till 389 (2008 413, d.v.s. en minskning med 24), varav 348 på lokal nivå, 32 på regional nivå och 9 på nationell nivå.

På nationell nivå har kostnader och intäkter reducerats för de förbund som bruttoredovisar det erhållna statsbidrag från Folkbildningsrådet med motsvarande transfererat statsbidrag till lokal nivå.

Alla redovisade belopp i tabellerna är i tusental kr (tkr).

All verksamhet på samtliga nivåer

Tkr	Alla nivåer	Lokal	Regional	Nationell
Intäkter*	4 595 448	3 927 926	179 252	488 270
Kostnader inkl avskrivningar**	4 592 661	3 907 940	178 342	506 379
Resultat efter finans o dispositioner	48 584	31 869	3 295	13 420
Ackumulerat kapital	422 092		121 181	300 911
*varav				
Bidrag (stat, kom, landsting, övr.)		2 061 914		
** varav				
Personalkostnader	2 541 261	2 247 485	83 612	210 164

I tabellen redovisas all verksamhet som ingår i studieförbundens juridiska personer på samtliga nivåer. På nationell nivå ingår koncernredovisade resultat.

Studieförbundens totala intäkter uppgick till 4 595 tkr (4 431 tkr år 2008).

Av dessa var intäkterna på lokal nivå 3 928 tkr (3 760 tkr år 2008), för regioner och distrikt i de tre förbund som inte ingår på avdelningsnivå 179 tkr (175 tkr år 2008) och på nationell nivå 488 tkr (496 tkr år 2008).

Bidragen från stat, kommun, landsting/regioner och övriga bidrag utgjorde på lokal nivå 2 061 tkr eller 52 procent av de totala lokala intäkterna (2 293 tkr eller 61 procent år 2008).

Av de totala intäkterna på lokal nivå utgjorde intäkterna av den statsbidragsberättigade verk-

samheten 77 procent eller 3 013 tkr (79 procent och 2 974 tkr år 2008). Övrig verksamhet i de lokala avdelningarna, främst uppdragsutbildning, utgjorde 23 procent eller 915 tkr (21 procent och 785 tkr år 2008).

Utöver denna verksamhet bedriver studieförbunden, en inte obetydlig verksamhet i bolag, stiftelser och andra institutioner. Denna verksamhet beräknas ha en betydande omsättning.

Personalkostnaderna är 2 541 tkr vilket är en ökning med 147 tkr jämför med föregående år.

Det ackumulerade egna kapitalet inklusive fonder utgör 422 tkr vilket är en ökning med 20 tkr sedan föregående år. Uppgifter om eget kapital avser nationell och regional nivå. Utöver det finns eget kapital på lokal nivå och på central nivå i stödfonder och centralfonder m.m.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer

Tkr	Alla nivåer	Lokal	Region	Nationell
Intäkter*	3 646 728	3 013 156	179 252	454 320
Kostnader inkl avskrivningar**	3 687 475	3 037 546	178 342	471 587
Resultat efter finans o dispositioner	13 487	- 3 395	3 295	13 585
Akkumulerat kapital	420 168		121 181	298 987
*varav				
Statsbidrag	1 589 650	1 410 951		
Landstingsbidrag	276 110	147 565	128 545	
Kommunbidrag	363 551	363 551		
Övriga bidrag	139 847	139 847		
Summa bidrag	2 369 158	2 061 914		
**varav				
Personalkostnader	2 004 843	1 711 067	83 612	210 164

Tabellen är underlag för de uppgifter som SCB årligen publicerar i sin sammanställning av "Kostnader för utbildningsväsendet för samtliga utbildningsformer". Samtliga organisationsnivåer ingår i underlaget. Beträffande den regionala nivån kan inte uteslutas uppdragsverksamhet kan ingå då detta inte är kartlagt.

Budgetåret 2009 fick studieförbunden 1 590 tkr (varav 189 tkr i förstärkningsbidrag) i statsbidrag från Folkbildningsrådet. Motsvarande summor för år 2008 var 1 563 tkr respektive 186 tkr.

Vid en genomgång av studieförbundens årsredovisningar har samtliga redovisat sina statsanslag. Sex förbund har angivit exakt belopp och tre har mindre avvikelser. Förbundens transfereringar av bidrag till lokalavdelningarna redovisas av fyra förbund direkt i resultaträkningen och av övriga förbund i noter.

Det finns stora variationer mellan studieförbunden vad som lokalt redovisats som statsbidrag i relation till vad de erhållit i statsbidrag centralt. Som mest har studieförbundens lokala nivåer redovisat 99 procent av statsbidraget som intäkt och lägst är det

70 procent. I genomsnitt har lokala nivån redovisat ca 81 procent av statsbidraget som intäkt.

Landstingens bidrag uppgår till sammanlagt 276 tkr (251 tkr år 2008) varav 148 tkr redovisas på lokal nivå (128 tkr 2008) och 129 tkr (123 tkr 2008) på regional nivå.

Kommunernas bidrag uppgår till 364 tkr (369 tkr år 2008).

Studieförbundens totala personalkostnader för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten uppgick till 2 005 tkr (1 979 tkr år 2008) varav personalkostnaderna på den lokala nivån utgör 1 711 tkr (1 668 år 2008).

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på lokal nivå

Bidragsberättigad folkbildning, lokalavdelningar			
Tkr	2007	2008	2009
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	715 042	722 116	709 101
Statsbidrag	1 322 596	1 360 127	1 410 951
Kommunbidrag	382 913	368 669	363 551
Övriga bidrag*	332 146	295 774	287 412
Övriga intäkter	227 502	227 810	242 142
Summa intäkter	2 980 198	2 974 497	3 013 156
* varav landstingsbidrag	126 710	127 926	147 565
KOSTNADER			
Material, ext verksamhetstjänster	338 772	343 602	365 844
Lokal, Inv, Fastigheter	399 165	392 987	397 212
Förbrukn.inventarier, rep, frakt	45 238	43 881	45 790
Resekostnader	20 316	27 377	28 584
Marknadsföring	103 801	106 725	102 059
Kontorskostn, övr ext tjänster	309 136	315 440	323 735
Övriga externa kostnader	48 206	34 755	24 838
Personalkostnader	1 597 920	1 667 532	1 711 067
Poster av engångskaraktär	5 824	2 278	- 1 920
Summa driftskostnader	2 868 380	2 934 578	2 997 208
Avskrivningar enl plan	41 160	38 577	40 338
Kostnader inkl avskrivningar	2 909 539	2 973 154	3 037 546
VERKSAMHETSRESULTAT	70 659	1 342	- 24 390
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	29 817	47 123	35 604
Kostnadsränta	5 943	26 058	15 300
Resultat före bokslutsdisp	94 532	22 407	- 4 086
Bokslutsdispositioner	- 534	- 944	691
RESULTAT	93 998	21 463	- 3 395

Fyra av studieförbunden redovisar ett överskott för folkbildningsverksamheten på lokal nivå (sex år 2008) och fem redovisar ett underskott för sin verksamhet.

Deltagar- och försäljningsintäkternas andel av intäkterna på lokal nivå uppgår för alla studieförbund till i genomsnitt 24 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Fem studieförbund ligger under 20 procent medan två studieförbund redovisar ca 40 procent eller mera.

Statsbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 47 procent med variationer från 30 procent till 60 procent.

Kommunbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 12 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Variation från 8 procent till 17 procent.

”Övriga bidrag” andelen av intäkterna är i genomsnitt 8 procent av intäkterna vilket är en sänkning med 2 procent jämfört med föregående år.

Bland studieförbundens kostnader dominerar **personalkostnaderna** som uppgår i genomsnitt till 56 procent av de totala kostnaderna (57 procent 2008) med variationer från 49 procent till 71 procent. Ett studieförbund redovisar 24 procent.

Kostnaderna för **lokaler** med mera är i genomsnitt 13 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Variation från 11-17 procent. Ett studieförbund redovisar 6 procent.

■ Annan verksamhet på lokal nivå

Annan verksamhet, lokalavdelningar			
Tkr	2007	2008	2009
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningintäkter	425 125	415 294	479 566
Statsbidrag (ej via FBR)	29 520	35 232	33 485
Kommunbidrag	91 202	115 026	116 826
Övriga bidrag*	113 302	118 452	160 107
Övriga intäkter	107 315	101 354	124 788
Summa intäkter	766 463	785 359	914 772
*varav landstingsbidrag	0	7 252	6 327
KOSTNADER			
Material, ext verksamhetstjänster	71 513	74 797	81 360
Lokal, Inv, Fastigh	91 490	111 199	123 895
Förbrukn inventarier, rep, frakt	13 041	4 982	14 137
Resekostnader	10 601	16 166	6 936
Marknadsföring	26 837	26 693	26 767
Kontorskostn, övr ext tjänster	43 353	46 080	52 492
Övriga externa kostnader	13 192	3 007	8 443
Personalkostnader	449 999	443 367	536 418
Poster av engångskaraktär	2 270	2 014	2 740
Summa driftskostnader	722 296	728 305	853 189
Avskrivningar enl plan	14 362	15 970	17 216
Kostnader inkl avskrivningar	736 658	744 275	870 405
VERKSAMHETSRESULTAT	29 805	41 083	44 367
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	1 034	4 260	2 048
Kostnadsränta	3 832	11 993	- 13 023
Resultat före bokslutsdisp	27 006	33 350	33 392
Bokslutsdispositioner	594	0	1 862
RESULTAT	26 412	33 350	35 254

Utöver den statsbidragsberättigade verksamheten bedriver studieförbunden även annan utbildningsverksamhet. Det sker som uppdragsverksamhet och som huvudmän för olika skolor och institut. Denna verksamhet bedrivs genom de lokala enheterna (som redovisas i ovanstående tabell) och i vissa fall via bolag och stiftelser utanför studieförbundens egna juridiska personer.

Annan verksamhet på lokal nivå, utöver folkbildningsverksamheten, hade 2009 en omsättning på 915 tkr vilket är en ökning med 130 tkr jämfört med föregående år. Annan verksamhet utgör

31 procent av lokalavdelningarnas totala omsättning (21 procent 2008). Hos fem studieförbund är den statsbidragsfinansierade verksamheten lägre än 17 procent av den totala omsättningen. Hos två studieförbund är den strax under 40 procent och hos ett över 60 procent. Ett studieförbund redovisar inte någon annan verksamhet.

Sju av studieförbunden redovisar sammantaget ett överskott från annan verksamhet (fem studieförbund år 2008).

Lokalavdelningarnas samlade resultat

Lokalavdelningar Resultat tkr	2007	2008	2009
Avd med negativt (före finansiellt och dispositioner)	-50 497	-60 841	-30 702
Avd med positivt (före finansiellt och dispositioner)	151 728	102 399	76 928
Summa tkr	101 231	41 558	19 829
Avd med negativt (efter finansiellt och dispositioner)	-52 259	-53 012	-42 930
Avd med positivt (efter finansiellt och dispositioner)	168 448	106 274	74 609
Summa tkr	116 189	53 262	31 678
Antal avdelningar			
Avd med negativt (före finansiellt och dispositioner)	134	177	197
Avd med positivt (före finansiellt och dispositioner)	234	186	151
Summa avdelningar	368	363	348
Avd med negativt (efter finansiellt och dispositioner)	88	137	156
Avd med positivt (efter finansiellt och dispositioner)	280	226	192
Summa avdelningar	368	363	348

I redovisningsunderlaget för avdelningarnas verksamhet 2009 ingår 348 enheter, vilket är en minskning från föregående år med 15 enheter. Av tabellen framgår att 197 av avdelningarna gick med underskott före finansiella kostnader och intäkter samt före bokslutsdispositioner medan 151 avdelningar redovisade överskott.

Resultaten förbättrades efter att hänsyn tagits till finansiella kostnader och intäkter samt bokslutsdispositioner till att 156 avdelningar redovisade ett sammanlagt underskott med 43 mkr (53 mkr år 2008) och 192 avdelningar redovisade ett överskott med 75 mkr (106 mkr år 2008).

Det sammanlagda nettoresultatet uppgår till 32 mkr (53 mkr år 2008).

Personal inklusive handledare

	2007	2008	2009
Cirkelledare	113 756	112 354	125 770
varav ej arvoderade	68 979	76 027	100 549
varav arvoderade	44 253	35 902	24 871
varav tillsvidareanställda	524	425	350
 Personal – ej cirkelledare	 4 155	 3 549	 3 902

Antalet cirkelledare har varit drygt 125 000 vilket är 13 000 fler än 2008. Av dessa var 350 tillsvidareanställda vilket är en minskning sedan 2007 med en tredjedel.

Cirka 100 000 (80 procent) cirkelledare genomför sitt uppdrag utan arvode. Det är dock stora skillnader mellan studieförbunden. Hos fyra studieförbund genomför cirka 90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode. I ett studieförbund genomför 30 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode.

Sedan 2006 har antalet cirkelledare utan arvode ökat från 55 procent till 80 procent.

Antalet anställda, som inte är cirkelledare, uppgick sammanlagt på alla nivåer i genomsnitt till 3 902 (3 549 år 2008).

Folkbildningsrådet

Box 380 74, 100 64 Stockholm

Tel: 08-412 48 00, fax 08-21 88 26

fbr@folkbildning.se

www.folkbildning.se